

Nr 113

Utlåtande i anledning av riksdagens år 1967 församlade revisorers berättelse i vad avser räkenskapsgranskningens organisation inom den statliga förvaltningen.

(5:e avd.)

Under finansdepartementet, § 20, har revisorerna förordat en översyn av räkenskapsgranskningens organisation m. m. inom den statliga förvaltningen (Del I, s. 224—237).

Yttranden har avgivits av *statskontoret* och *riksrevisionsverket* (Del II, s. 150—156).

Utskottet. I propositionen 1967: 79 lade Kungl. Maj:t fram ett principförslag om organisationen av den statliga redovisnings- och revisionsverksamheten. Propositionen har bifallits av riksdagen (SU 82, rskr. 94). Riksrevisionsverket har fått Kungl. Maj:ts uppdrag att fortsätta utredningsarbetet samt att successivt, efter samråd med berörda myndigheter, lägga fram närmare förslag till omläggningar inom ifrågavarande områden.

Innebörden av de riktlinjer som sålunda antagits är bl. a. följande.

Redovisning och utbetalning centraliseras till större kamerala enheter, kallade centrala kameralmyndigheter. Samtidigt införs automatisk databehandling för redovisningen. Antalet centrala kameralmyndigheter har beräknats komma att uppgå till ca 60. Sådana myndigheter vilkas utbetalning och bokföring ombesörjs av centrala kameralmyndigheter kallas anslutna myndigheter.

Vad revisionsverksamheten i sin tur beträffar skall den interna kontrollen hos myndigheterna ägnas ökad uppmärksamhet och byggas ut. Med intern kontroll avses en kontrollåtgärd som företas före, parallellt med eller omedelbart efter den egentliga verksamheten. Den försiggår alltså oavbrutet och som en regelbunden del av verksamheten. I det fortsatta utredningsarbetet rörande detaljutformningen av redovisningssystemet ingår som ett viktigt led utformningen av den interna kontrollen.

Vid större myndigheter anordnas intern revision som inte endast skall svara för kameral revision utan även skall kunna inrikta sin granskning på en värdering av olika transaktioner, använda metoder, uppnådda resultat m. m. Den interna revisionen skall alltså, där så anses lämpligt, kunna få till uppgift att i viss utsträckning även utföra sakrevision. Under det fort-

sätta utredningsarbetet skall övervägas i vilken utsträckning särskilda interna revisionsorgan behövs hos större myndigheter.

Beträffande den Kungl. Maj:t underställda delen av statsverksamheten skall slutligen riksrevisionsverket bära huvudansvaret för den sakrevisionella verksamheten, som byggs ut och kallas förvaltningsrevision.

Revisorerna har vid sin granskning inte kunnat finna annat än att en omläggning av det statliga *redovisningssystemet* enligt de riktlinjer som riksdagen beslöt i fjol måste leda till betydande rationaliseringsvinster. En mera preciserad kalkyl över de personalbesparingar som står att uppnå anser emellertid revisorerna bör framläggas för riksdagen. En lämpligare benämning än »central kameralmyndighet» bör även övervägas.

Vad först sistnämnda spörsmål beträffar anser sig utskottet med hänsyn till vad riksrevisionsverket i sitt yttrande anfört kunna utgå från att ämbetsverket uppmärksammar denna fråga under sitt fortsatta utredningsarbete och att ämbetsverket, om verket skulle finna det lämpligt, tar initiativ till ändrad benämning.

Statskontoret har i sitt yttrande kommenterat de i propositionen 1967: 79 angivna personalbesparingarna vid den beslutade omorganisationen av redovisningssystemet, varigenom revisorernas önskemål i nu ifrågasvarande avseende får anses ha blivit tillgodosett.

I sin berättelse har revisorerna vidare framfört förslag om en översyn beträffande den principbeslutade omläggningen av *revisionsverksamheten*. Enligt revisorernas mening kan ifrågasättas om olika på frågan inverkande omständigheter tillräckligt beaktats. Bl. a. anser revisorerna att en ingående prövning bör göras av de skäl som kan anses tala för respektive mot en övergång till ett på interna revisionsorgan baserat system för räkenskapsgranskningen inom den statliga förvaltningen. Även uttrycket förvaltningsrevision bör omprövas. Revisorerna anser vidare att det saknas en realistisk beräkning av de kostnader som kommer att åsamkas statsverket. På grundval av resultatet av översynen bör enligt revisorernas uppfattning en detaljerad organisationsplan jämte realistisk kostnadskalkyl utarbetas och föreläggas riksdagen.

I sitt utlåtande i anledning av propositionen nr 79 framhöll utskottet att behovet av rationalisering av den statliga revisionsverksamheten på ett övertygande sätt blivit belyst i propositionen. Utskottet ansåg också det föreslagna systemet för revision ändamålsenligt. Detta innebär bl. a. att utskottet delade den i propositionen hävdade uppfattningen att den kamerala revisionen bör decentraliseras.

Utskottet hyser alltså den uppfattningen att de skäl som anförts till stöd för principförslaget har full bärkraft. Genom omläggningen kan riksrevisionsverket lägga tonvikten i sin verksamhet på frågan om målsättningsarna och utbytet inom olika statliga verksamhetsgrenar. Att ämbetsverkets arbete i huvudsak kan inriktas på att bedöma lönsamheten av statlig och statsunderstödd verksamhet och på en prövning av att verksamheten drivs

i så effektiva former som möjligt framstår för utskottet som klart väsentligare än en kameral eftergranskning av statsmyndigheternas räkenskaper. Utskottet vill i detta sammanhang understryka att riksrevisionsverket alltjämt skall ha rätt och skyldighet att kontrollera verksledningarna på samma sätt som för närvarande.

Vad utskottet nu anfört skall ej uppfattas så, att utskottet inte delar revisorernas uppfattning att den kamerala revisionen utgör ett viktigt komplement till förvaltningsrevisionen. Som framhållits i riksrevisionsverkets yttrande kommer den kamerala revisionen jämte tillsynen över interna kontrollen att utföras vid central kameralmyndighet för egen och för anslutna myndigheters räkning. Sett i förhållande till nuläget innebär förslaget i denna del att de båda funktionerna ges ökad tyngd. I detta sammanhang vill utskottet också peka på att interna revisionsorgan inte är någon oprövad organisationsform inom svensk statsförvaltning. Den förekommer sålunda sedan lång tid tillbaka inom exempelvis vissa affärsverk och har på senare år fått vidgad tillämpning. Härutinnan kan hänvisas till statsmakternas beslut om att inrätta interna revisionsorgan hos vägverket och luftfartsverket. Utvecklingen mot en funktionsindelning i intern och extern revision är numera starkt markerad inom näringslivet såväl i Sverige som i utlandet.

Riksrevisionsverket har i sitt yttrande belyst en rad av de frågor som revisorerna tagit upp i sin berättelse. Utskottet tillåter sig hänvisa till detta yttrande, som enligt utskottets mening klarlägger åtskilliga av de problem revisorerna anser förbundna med principförslagets genomförande.

Utskottet kan för sin del inte anse den av revisorerna yrkade översynen erforderlig. Såsom framgår av det föregående har riksrevisionsverket fått Kungl. Maj:ts uppdrag att fortsätta utredningsarbetet samt att successivt, efter samråd med berörda myndigheter, lägga fram närmare förslag till omläggningen av revisionsverksamheten. Även om utskottet sålunda anser att någon omprövning av de i föl beslutade principerna för revisionsverksamheten inte bör ifrågakomma finner utskottet det angeläget understryka att riksrevisionsverket håller de av revisorerna resta problemställningarna under uppsikt i det fortsatta utredningsarbetet.

Vad slutligen beträffar uttrycket förvaltningsrevision ansluter sig utskottet till vad riksrevisionsverket anfört i denna terminologiska fråga.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen lägger revisorernas berättelse i vad den avser räkenskapsgranskningens organisation inom statsförvaltningen till handlingarna.

Stockholm den 10 maj 1968

På statsutskottets vägnar:

EMIL NÄSSTRÖM

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström (s), Birger Andersson (s), Virgin (h), Ivar Johansson (cp), Rikard Svensson (s), fru Wallentheim (s), herrar Nyman (fp), Mårtensson (s), Bengtson (cp), Ottosson (h), Herbert Larsson (s), Hjörth (s), fru Lilly Ohlsson (s), herrar Åkerlund (h) och Karl-Erik Eriksson (fp) samt

från andra kammaren: herrar Almgren (s), Eliasson i Sundborn (cp), Mellqvist (s), Mattsson (cp), Turesson (h), fröken Olsson (s), herrar Gustafsson i Skellefteå (fp), Lindholm (s), Arvidson (s), Johansson i Norrköping (s), Källstad (fp), Gustafsson i Uddevalla (s), fru Holmberg (s), herrar Björkman (h) och Westberg (fp).